

DOI 10.36074/logos-19.12.2025.014

ПРАВОВИЙ СТАТУС КРИПТОВАЛЮТ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ

Крамной Станіслав Сергійович¹

---

1. асистент кафедри Європейського та міжнародного права
Дніпровський національний університет ім. Олесь Гончара, УКРАЇНА
ORCID ID: 0009-0000-0531-9561

Правове регулювання криптовалют у Європейському Союзі вже протягом кількох років є одним із найбільш дискусійних напрямів фінансового права, що зумовлено стрімким розвитком цифрових активів, зростанням ринку віртуальних валют та необхідністю забезпечення балансу між інноваціями та захистом інвесторів. Різні держави ЄС упродовж останнього десятиліття формували власні підходи до регулювання криптоактивів, що призвело до значної фрагментації правового простору та створення нерівних умов для учасників ринку. Саме тому європейські інституції тривалий час працювали над створенням уніфікованого нормативного режиму, який у 2023 році реалізувався у вигляді Регламенту «Про ринки криптоактивів» (MiCA), що став першим комплексним нормативним актом на рівні ЄС, спеціально присвяченим цьому сектору [12].

До ухвалення MiCA підходи держав-членів суттєво відрізнялися. Німеччина однією з перших надала криптовалютам статус «фінансового інструменту» в рамках Закону про банківську діяльність (KWG), що призвело до запровадження суворих вимог до компаній, які здійснюють зберігання або обіг цифрових активів. Фактично оператори криптопослуг повинні були отримувати банківську ліцензію або спеціальний дозвіл Федерального органу фінансового нагляду (BaFin), що забезпечувало значний рівень контролю з боку держави, але водночас ускладнювало вихід нових гравців на ринок [9]. Такий підхід часто називають «консервативним», оскільки він орієнтований передусім на мінімізацію ризиків для фінансової системи.

Франція натомість запровадила більш гнучку модель, закріплену законом RASTE, який дозволив створювати спеціальний статус для провайдерів

SEZIONE 7.

DIRITTO E DIRITTO INTERNAZIONALE

криптопослуг та передбачив добровільну сертифікацію ICO. Така система дозволяла компаніям залучати інвестиції через публічні продажі токенів за умови дотримання певних процедур прозорості та розкриття інформації. Підхід Франції став прикладом «регуляторної відкритості», оскільки він водночас залишав за державою механізми контролю та стимулював розвиток інновацій [8].

Естонія, навпаки, з середини 2010-х стала «криптовалютним хабом» Європи, запропонувавши один із найліберальніших режимів для компаній, що працюють із віртуальними активами. До 2020 року отримання ліцензій для криптобірж та біржових операторів було значно спрощеним, що призвело до різкого зростання кількості зареєстрованих компаній — понад 1200. Проте після посилення європейської політики у сфері боротьби з відмиванням коштів Естонія суттєво змінила свій підхід і внесла зміни до Закону про запобігання відмиванню коштів, ускладнивши процедури ліцензування та запровадивши жорсткі вимоги до капіталу, місцевої присутності та внутрішнього контролю [7].

Поява Регламенту MiCA стала поворотним моментом у правовому регулюванні криптовалюти сфери. Документ уперше визначив чітку класифікацію криптоактивів на рівні ЄС, зокрема поділивши їх на токени, прив'язані до активів, електронні гроші та інші види криптовалют, а також запровадив єдині правила для провайдерів послуг, пов'язаних із криптоактивами. Експерти відзначають, що MiCA орієнтований передусім на мінімізацію системних ризиків і зміцнення довіри інвесторів, водночас забезпечуючи прозорість та стандартизований наглядовий механізм [1; 3].

Європейський центральний банк також акцентує на тому, що криптоактиви, хоч і мають значний інноваційний потенціал, створюють суттєві ризики для фінансової стабільності, зокрема через високу волатильність, відсутність внутрішньої вартості та проблеми з визначенням правового статусу токенів у багатьох юрисдикціях [5]. Окрім того, Європейське банківське управління підкреслює, що криптовалютний ринок потребує уніфікованих підходів для запобігання регуляторному арбітражу, коли компанії переміщують бізнес у ті країни, де вимоги є менш суворими [4].

Висновки. Аналіз порівняльних моделей показує, що держави ЄС до ухвалення MiCA діяли переважно в межах власних оцінок ризиків, що призводило до нерівномірного розвитку крипторинку в регіоні. Німеччина йшла шляхом суворого контролю, роблячи акцент на фінансовій безпеці; Франція розвивала модель стимулювання інновацій за умов регуляторної прозорості; Естонія спочатку створила сприятливий бізнес-клімат, проте згодом була змушена посилити правила у відповідь на міжнародний тиск і

ризика відмивання коштів. Уніфікація цих підходів через механізми MiCA має на меті не лише усунути правові розбіжності, але й створити підґрунтя для формування цілісного та конкурентоспроможного крипторинку ЄС.

Загалом порівняльний аналіз дозволяє дійти висновку, що хоча країни ЄС використовували різні стратегії регулювання криптовалюти, усі вони визнавали необхідність формування балансу між інноваційним розвитком і забезпеченням належного нагляду. Сучасні реалії цифрової економіки вимагають від держав інтегрованого та скоординованого підходу, що й було реалізовано шляхом ухвалення MiCA — першого міжнародного нормативного акту, який може претендувати на роль глобального стандарту крипторегулювання. Уніфікація правил, підвищення прозорості та посилення відповідальності учасників ринку створюють умови для більш передбачуваного розвитку криптоіндустрії, а також формують достатній рівень захисту інвесторів та споживачів у межах Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Arner, D. W., Zetsche, D. A., & Buckley, R. P. (2021). *Regulating crypto-assets: The EU approach*. European Law Review. Вилучено з: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3776739
- [2] Deloitte. (2023). *MiCA Readiness Assessment*. Вилучено з: <https://www2.deloitte.com/ce/en/pages/financial-services/articles/mica-regulation.html>
- [3] European Banking Authority. (2019). *Report with advice for the European Commission on crypto-assets*. Вилучено з: <https://www.eba.europa.eu/eba-publishes-advice-to-the-european-commission-on-crypto-assets>
- [4] European Central Bank. (2021). *Crypto-assets: developments and policy considerations*. Вилучено з: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op247~d82d0df746.en.pdf>
- [5] France. (2019). *Loi n° 2019-486 du 22 mai 2019 relative à la croissance et la transformation des entreprises (PACTE)*. Вилучено з: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000038496102>
- [6] Federal Ministry of Finance Germany. (2013). *Kreditwesengesetz (KWG)*. Вилучено з: <https://www.gesetze-im-internet.de/kwg/>
- [7] Estonian Parliament. (2021). *Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act*. Вилучено з: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/514112013003/consolide>
- [8] Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on Markets in Crypto-assets. (2023). Вилучено з: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1114>